Fortællingen om Ravnkel Freysgode

Translation: O. A. Øverland

Index

Fortællingen om Ravnkel Freysgode 1
1 1
2 1
3 1
4 2
5 2
6 3
7 5
8 5
9 6
10 7
11 8
12 9
13 10
14 10
15 11
16 12
17 13

Fortællingen om Ravnkel Freysgode

1

Det var i Kong Harald Haarfagers Dage, at en Mand, som hed Halfrod, kom med sit Skib til Breiddal paa Island, det er nedenfor Fljotsdals-hered. Der paa Skibet var hans Kone og hans Søn, som hed Ravnkel; han var da 15 Vintre gammel, haabefuld og flink. Halfred satte Bo. Om Vinteren døde en udenlandsk Trælkvinde, som hed Arntrude; og derfor heder det der siden Arntrudestad. Men om Vaaren flyttede Halfrod nordover Heien og tog Bolig paa et Sted, som heder Geitdal.

En Nat drømte han, at en Mand kom til ham og sagde: Der ligger du, Halfred, temmelig uforsigtig. Flyt du din Bolig bort herfra, vestonfor Lagarfljot; det gjælder hele din Velfærd." Derefter vaagner han og flytter sit Gods over Rangaa til et Sted i Tunge, som heder Halfredstad, og boede der til sin Alderdom. Men en Ged og en Buk havde han ladet blive tilbage, og den samme Dag, da Halfred var reist bort, gik der et Skred over Gaarden, og begge disse Dyr mistede saaledes Livet; derfor heder Stedet siden Geitdal.

2

Ravnkel havde for Skik at ride indover Høierne hver Sommer. Jøkelsdal var dengang beboet helt op til Broen. Ravnkel red opover Fljotsdals-hered og fik da se en ubeboet Dal, sem gik ud fra Jøkelsdal. Ravnkel syntes, at denne Dal egnede sig bedre til Bebyggelse end andre Dale, som han før havde seet. Da han kom hjem, bad han sin Fader om at skifte med ham og sagde, at han vilde sætte Bo. Det gik hans Fader ind paa. Ravnkel byggede da i denne Dal og kaldte Gaarden Adalbøl. Han egtede Odbjørg, Datter af Skjaldulv paa Laksaadal. De havde to Sønner; den ældste hed Tore og den yngste Aasbjørn. Men da Ravnkel havde taget Land i Adalbol, holdt han et stort Offergilde. Han lod bygge et stort Tempel. Ravnkel satte Frey høiere end alle andre Guder og gav ham Halvparten med sig i alle sine bedste Eiendele.

Ravnkel tilegnede sig hele Dalen og uddelte Jord til andre Mænd; men han vilde deg være deres Overmand og tog Godord over dem. Siden fik han et Tilnavn og blev kaldt Freysgode. Han var en meget selvraadig, men meget dygtig Mand. Han tvang Jøkelsdals-Mændene til at blive hans Tingmænd. Mod sine Mænd var Ravnkel mild og venlig; men han var strid og haard mod Jøkelsdals-Mændene, og Folk fik ingen Ret hos ham. Ravnkel sloges ofte i Tvekamp, men gav aldri.

Bøder for noget Drab; thi ingen Mand fik Bøder af ham, hvad han saa end gjorde. Det er vanskeligt at færdes i Fljotsdalshered; der er meget stenede og vaade Veie; men Ravnkel og hans Fader red deg jevnlig til hinanden’ thi der var et godt Forhold imellem dem. Halfred syntes, at det var besværligt at fare denne Vei, og fandt sig en anden Vei ovenfor Fjeldene i Fljotsdalshered; han fik der længere, men tørrere Vei, og den heder Halfredsgade. Denne Vei farer kun de, som er rigtig godt kjendte i Fljotsdalshered.

3

Bjarne hed en Mand, som boede paa den Gaard, som heder Laugarhus og ligger i Ravnkelsdal. Han var gift og havde to Sonner med sin Kone; den ene hed Saam, den anden Eyvind, " vakre og dygtige Mænd. Eyvind var hjemme hos sin Fader; men Saam var gift og boede længere nord i Dalen paa en Gaard, som heder Leikskaalar, og han var en rig Mand. Saam var en meget ære-kjær Mand og kyndig i Lovene. Eyvind blev Handelsmand og reiste over til Norge og var der om Vinteren. Derfra for han

udenlands og slog sig ned i Miklagard, hvor han nød stor Anseelse hos Kongen; og der blev han en Tid.

Ravnkel havde i sit Eie en Skat, som han satte mere Pris paa end noget andet. Det var en brunrød Hest med en sort Aal efter Ryggen, som han kaldte Freyfakse. Han gav sin Ven Frey Halvparten med sig i den. Paa denne Hest lagde han saa stor Elsk, at han gjorde det Løfte at blive den Mands Bane, som red den uden hans Vilje.

4

Torbjørn hed en Mand; han var Bjarnes Broder og boede paa en Gaard i Ravnkelsdal, som heder Hol, tvers overfor Adalbol. Torbjørn havde lidet Gods, men en stor Barneflok. En af hans Sønner hed Einar; det var den ældste. Han var en stor og flink Gut. En Vaar sagde Torbjørn til Einar, at han fik se til at skaffe sig Tjeneste et eller andet Sted; ."thi jeg trænger ikke mere Arbeids-hjælp, end jeg har i de andre, som er her. For dig vil det blive let at faa Tjeneste; thi du er en rask Kar. Det er ikke Mangel paa Kjærlighed, som gjør, at jeg saaledes siger dig ud; thi du er mig den nyttigste af mine Børn; men det er snarere min Mangel paa Evne og min Fattigdom, som volder det, og mine andre Børn bliver nu arbeidsdygtige Folk; du vil have lettest for at faa Tjeneste." Einar svarer: "Altfor sent har du sagt mig dette; thi nu har andre skaffet sig de bedste Pladse, og ilde synes det mig blot at faa, hvad andre har vraget."

Einar tog nu sin Hest og red til Adalbol. Ravnkel sad i Stuen og tog godt og venlig imod ham. Einar spørger, om han kan faa Tjeneste hos ham. Ravnkel svarer: "Hvorfor spørger du saa sent om dette" Jeg vilde hellere have taget dig ond andre; men nu har jeg fæstet Tjenestefolk undtagen til et eneste Arbeide, som du vist ikke vil have." Einar spurgte, hvad det var for et Arbeide. Ravnkel svarede, at han ikke havde fæstet nogen til at gjæte Sauerne sine; men han maatte have en dygtig Mand til det. Einar sagde, at det var ham lige godt, hvad han gjorde, enten det ene eller det andet; men han vilde have Ophold for to Halvaar. "Jeg skal straks sige dig mine Betingelser," siger Ravnkel. "Du skal drive hjem femti Sauer til Sæteren og skafte hjem al Som-merveden; dette skal du udrette for Ophold i to Halvaar. Men en Ting vil jeg deg paa Forhaand sige dig ligesom mine øvrige Gjætere. Freyfakse gaar nede i Dalen med sit Følge. Den skal du passe i Vinter og Sommer. Men jeg beder dig vogte dig for én Ting: jeg vil, at du aldrig skal komme paa Ryggen af den, hvor nødvendigt det end kan blive for dig; thi i dette Stykke har jeg lovet dyrt og helligt, at den Mand vil jeg blive til Bane, som rider den. Med den følger tolv Hopper. Naarsomhelst du trænger nogen af dem, Nat eller Dag, skal de være dig til fri Afbenyttelse. Gjør nu, som jeg siger dig; thi det er et gammelt Ord, at ,,ikke volder den Skade, som varer." Nu ved du, hvad jeg har sagt." Einar sagde, at han ikke var saa forhippen paa at ride paa den Hesten, naar der ellers var andre at faa.

5

Einar reiste nu hjem efter sine Klæder og bragte dem til Adalbol. Derefter flyttede man til Sæters paa et Sted i Ravnkelsdalen, som heder Grjotteigssel. Det gik godt for Einar om Sommeren, saa han havde alle sine Sauer i Behold helt til Midsommer; men da blev der borte for ham næsten treti Sauer paa on Nat. Einar leder nu hele Havnegangen over, men finder ingen Sauer. Han savnede dem næsten en Uge. Saa var det en Morgen, at Einar gik tidlig ud, og da havde Sydtaagen og Yrrognet givet sig. Han tager Bidsel, Sadeldækken og Stav i Haanden og gaar frem over Grjotteigsaaen, som rinder nedenfor Sæteren. Men paa Øren dernede laa de Sauer, som havde været hjemme om Aftenen. Han jeg dem hjem til Sæteren og gik for at lede efter dem, som før var borte. Han faar nu se hele Hesteflokken fremme paa Øren og vil tage sig en at ride paa; det var ham klart, at han vilde komme fortere omkring, naar han red, end om han gik. Da han kom til Hestene, sprang han efter dem, og skjønt de aldrig

pleiede at løbe væk for Folk, var de nu sky alle undtagen Preyfakse. Den var saa rolig, som om den var plantet i Marken. Einar ved, at Morgenen lider, og mener, at Ravnkel ikke vil faa vide, om han rider Hesten. Saa tager han Freyfakse, lægger Bidslet paa den og Dækkenet under sig paa Hesteryggen og rider opover langs Grjotaagil og saa til Bræerne og vestover langs en af dem did, hvor Jøkelsaaen rinder from, og videre nedover langs Elven til Reykjasel. Han spurgte alle Gjæterne paa Sæteren, om nogen havde seet Sauerne; men det havde ingen af dem. Einar red paa Freyfakse holt fra Lysningen til ud paa Eftermiddagen. Hesten bar ham fort frem og vidt omkring; thi den var meget rask. Einar kom da ihu, at det var paa Tide for ham først at drive hjem de Sauer, som var tilstede, selv om han ikke fandt de andre. Han red da østover Aasen til Ravnkelsdal. Men da han kom ned til Grjot-teig, hørte han nogle Sauer bræge langs med Bjergkløften, der, hvor han før havde rodet forbi. Han rider derhen og ser da treti Sauer komme imod sig. Det var de samme, som havde været borte for ham i en Uge, og han jager dem hjem sammen med de øvrige Sauer. Hesten var aldeles vaad af Sved, saa det dryppede af hvert Haar, og den var meget bestænket med Ler og voldsom træt. Den rullede sig tolv Gange og vrinskede derefter høit og satte saa afstod i raskt Trav nedover Fæveien. Einar vender sig efter Hesten for at komme foran den og vilde gribe den og føre den tilbago til Hopperne. Men den var da saa sky, at Einar ikke kunde komme nær den. Hesten løber nedover Dalen og stanser ikke, førend den kommer hjem til Adalbol.

Ravnkel sad netop tilbords. Da Hesten kom for Døren, vrinskede den høit. Ravnkel sagde til en Pige, som vartede op inde ved Bordet, at hun skulde gaa bort til Døren; "thi det var en Hest,, som vrinskede, og det syntes mig meget ligt Freyfakses Maal." Hun gaar frem i Døren og faar se Freyfakse meget ilde tilredt. Hun siger Ravnkel, at Freyfakse staar udenfor Døren, " meget styg at se til. "men hvad den Karen vil, siden han er kommen hjem"" siger Ravnkel; "det spaar neppe noget godt." Siden gik han ud og saa Freyfakse og sagde til den: "Ilde synes det mig, du er medfaren, Fostersøn! men du var forstandig, at du sagde mig til; og dette skal blive hevnet. Gaa nu du til dine Kamerater." Og den gik straks opover Dalen til sine Hopper.

Ravnkel gik tilsengs om Aftenen og sov hele Natten. Men om Morgenen lod han sig bringe en Hest; han lægger Sadel paa den og rider op til Sæteren. Han rider i blaa Klæder; en Økse havde han i Haanden, men ingen flere Vaaben. Einar havde netop drevet Sauerne ind i Kveerne. Han laa over Kvegjerdet og tællede Sauerne, og nogle Kvinder holdt paa med at melke. De hilste paa Ravnkel. Han spurgte, hvordan det gik dem. Einar svarer: "Ilde er det gaaet mig; thi treti Sauer har været borte for mig næsten en Uge; men nu har jeg fundet dem." Ravnkel sagde, at det var ikke sligt, han spurgte efter. "Men er her ikke hændt værre Ting" Har du ikke redet paa Freyfakse forleden Dag"" Einar svarede, at han ingenlunde vilde negte for det. "Hvorfor ved du paa denne Hest, som det var dig forbudt at bruge, skjønt der var mange nok for Haanden, som du havde fuld Raadighod over" Siden du tilstaar saa ærlig, skulde jeg have tilgivet dig for en Gangs Skyld, om jeg ikke havde svoret saa dyrt." Men ifølge den Tro, at der kommer ondt over de Mænd, som sviger et Løfte, sprang han af Hesten og hug ham Banehug. Da det var gjort, rider han hjem og fortæller denne Tidende.

Siden sendte han en anden Mand til Sauerne i Sæteren. Men Einar lod han føre vestover fra Sæteren til en Afsats i Fjeldsiden og reiste der en Varde ved hans Gravhaug. Den bliver kaldt Einarsvard, og paa den ser man nu i Sæteren, naar det er Midkveld om Eftermiddagen.

6

Torbjørn spørger oppe paa Hol sin Son Einars Drab. Han tog sig nær af denne Tidende. Tager han sin Hest og rider over til Adalbol og kræver Bøder af Ravnkel for sin Søns Drab. Ravnkel sagde, at han havde dræbt flere Mæn end denne ene; du er ikke uvidende om, at jeg ikke vil betale Bøder for nogen Mand, og Folk faar deg finde sig i det; men alligevel vil jeg indrømme, at jeg synes, dette er værre end de fleste Gange ellers, naar jeg har dræbt nogen. Du har været min Nabo i lang Tid, og vi er komne vel

overens; andre Smaating skulde ikke kommet imellem Einar og mig, naar han blot ikke havde redet den Hesten. Men jeg faar nu angre det, at jeg har været altfor rask i Munden; sjeldnere vilde vi angre det, om vi talte for lidet istedenfor for meget. Nu vil jeg vise, at dette synes mig en værre Daad end de andre, jeg har udført. Jeg vii forsyne din Gaard med Melkofæ i Sommer og Slagtekvæg i Høst, og det samme skal jeg gjøre hvert Aar, saalænge du vil have egen Husholdning, Dine Sønner og Døtre skal jeg hjælpe dig til at udstyre og sætte dem istand til at gjøre god Giftermaal. Og alt, som du ved af i mit Hus, og som du behøver herefter, skal du snakke til mig om, og du skal fra denne Tid ikke mangle noget, som du trænger til. Du skal have egen Husholdning, saalænge du har Lyst; men naar du bliver træt af det, kan du komme hid til mig; jeg skal sørge for dig til din Dødsdag, og saaledes skal vi være forligte. Jeg vil tro, at mangen vil sige, den Mand er bleven dyr nok." "Dette Tilbud tager jeg ikke imod," siger Torbjørn. "Hvad forlanger du da"" spørger Ravnkel. Da sagde Torbjørn: "Jeg vil, at vi skal faa Mænd til at dømme mellem os." Ravnkel svarer: "Da vilde du synes at være min Ligemand, og paa den Vis vil vi ikke blive forligte."

Torbjørn red da bort og ned igjennom Ravnkelsdal. Han kom til Laugarhus og træffer der sin Broder Bjarne og siger ham denne Tidende og beder om, at han vil tage nogen Del i denne Sag. Bjarne sagde, at han ikke vilde have med en Ligemand at gjøre, naar det gjaldt Ravnkel; "men om vi nu ogsaa havde en Del Penge, saa kunde vi ikke maale os med Ravnkel; det er sandt, som sagt er, at "den er vis, som kjender sig selv";, han har gjort en Retssagfor broget for mangen Mand, som har siddet fastere i Sadelen end vi. Jeg synes, du har baaret dig ad som en uforstandig Mand, naar du har afslaaet saa gode Tilbud. Jeg vil intet med denne Sag have at gjøre." Torbjørn sagde mange bitre Ord til sin Broder og mente, at han viste sig at være saa meget uslere Karl, desmere det rønte paa. Saa rider han bort, og de to Brødre skiltes med lidet Venskab. Han stanser ikke, før han kommer frem til Leikskaalar. Han banker paa. Man kommer til Døren, og Torbjørn beder Saam komme ud. Saam hilser sin Frænde venligt og beder ham blive der. Torbjørn sagde ikke stort om det. Saam ser, hvor sørgmodig Torbjørn er og spørger om, hvad der er hændt. Torbjørn fortæller Sønnen Einars Død. "Ingen stor Nyhed er det, at Ravnkel dræber Folk," sagde Saam. Torbjørn spurgte, om Saam vilde yde ham nogen Hjælp. "Det er saa mod denne Sag, at skjønt jeg er nærmeste Mand, saa er Hugget deg heller ikke fjernt fra eder." "Har du krævet Opreisning af Ravnkel"" siger Saam. Torbjørn fortæller aldeles nøiagtig, hvorledes det har gaaet mellem Ravnkel og ham. "Aldrig før har jeg hørt, at Ravnkel har budt nogen anden som dig," siger Saam. "Nu vil jeg ride med dig op til Adalbol, og saa skal vi fare pyntelig med Ravnkel og høre, om han vil staa vod sit Tilbud; paa et eller andet Sæt vil han vise, at han er en brav Mand." "Ja, det er saa" siger Torbjørn, "at Ravnkel vist ikke nu længere vil staa ved Budet, og heller ikke er jeg nu mere saa tilsinds at tage imod det end dengang, jeg red derfra." Saam siger: "Tungt tror jeg det vil blive at prøve én Strid med Ravnkel." Torbjørn svarer: "Der bliver aldrig noget af eder unge Mænd, fordi alt bliver saa stort i eders Øine. Jeg tror ikke, nogen Mand har saa elendige Frænder som jeg; jeg synes, det er daarlig fat, med slige Mænd som du, som vil være lovkyndig, og som er opsat paa Smaasager, medens du ikke vil tage dig af denne Retssag, som er saa klar. Det vil: du faa daarlig Omtale for; thi du er den mest hevne Mand i vor Aet; jeg ser nu, hvor meget sligt har paa sig." Saam svarer "Hvad tror du, du vinder ved det, at jeg tager mig af denne Sag, og at vi begge bliver til Spot og Spe"" Torbjørn svarer: "En stor Trøst vil det deg være for mig, at du overtager Sagen; det faar saa gaa, som det kan." Saam svarer: "Med Ulyst gaar jeg til dette; jeg gjør det mest kun paa Grund af Slegtskabet med dig; men det skal du vide, at jeg synes, du har været ufornuftig."

Saa rakte Saam Haanden frem og overtog Sagen for Torbjørn.

7

Saam lader sig nu bringe en Hest og rider opover Dalen og rider ind paa en Gaard og lyser Drabet; han skaffer sig Mænd til Hjælp imod Ravnkel. Ravnkel erfarer dette, og han fandt det latterligt, at Saam havde overtaget en Retssag imod ham.

Denne Sommer og den næste Vinter gik. Men om Vaaren, da Stævningsdagene kom, red Saam hjemmefra op til Adalbol og stævner Ravnkel for Drabet paa Einar. Derefter rider Saam nedigjennem Dalen og tilsiger Bønderne til Tingfærd og holder sig siden i Ro, indtil Folk begynder at ruste sig for at drage til Tinge. Ravnkel sendte Bud nedover Jøkelsdal og tilsagde sine Mænd. Han faar af sit Tinglag sytti Mand. Med denne Skare rider han østover gjennem Fljotsdals-hered og rundt Enden af Vandet og tvert over Aasen til Skridudal og opigjennem Skridudal og sydpaa Øksarheien til Berufjord og bene Ting-veien til Sida. Sydover fra Fljotsdal er der 17 Dagsreiser til Tingvolden. Men efterat Ravnkel var reden bort fra Heredet, saa samler Saam sine Folk. Han faar mest Løskarle til at ride i Følge med sig foruden dem, som han havde tilsagt. Saam skaffer disse Mænd Vaaben, Klæder og Kost. Han tager en anden Vei ud af Dalen. Han farer nord til Broen og videre over Broen og derfra over Mødrudalsheien. I Mødrudal blev de om Natten. Derfra rider de til Herdibreidstunge og saa ovenfor Blaafjeld og derfra til Kroksdal og saa Syd til Sand; og de kommer ned i Saudalfell og derfra til Tingvoldon; men endnu var ikke Ravnkel kommen. Han kom senere frem, fordi han havde længere Vei.

Saam tjelder Bod for sine Mænd et godt Stykke fra det Sted, hvor Østfjordingerne pleier at tjelde; men lidt efter kom Ravnkel til Tinget. Han tjelder sin Bod, som han var vant til. Han fik høre, at Saam er paa Tinget. Det fandt han latterligt.

Paa dette Ting var der fuldt af Folk. De fleste af Islands Høvdinger var der. Saam besøgte alle Høvdingerne og bad dem om Hjælp og Støtte. Men han fik et og samme Svar hos alle, og det var, at ingen mente at have saa meget godt at lønne Saam for, at han derfor vilde sætte sin Anseelse paa Spil ved at indlade sig i Strid med Ravnkel. De sagde ogsaa, at det var gaaet paa den Vis med de fleste, som havde havt Tingtrætter med Ravnkel, at han havde nødt dom alle til med Skam at opgive de Sager, de havde havt med ham. Saam gaar hjem til sin Bod; og han og hans Frænde var ilde tilmode og mente, at det vilde gaa saa daarligt med deres Sag, at de ikke vilde faa andet end Skam og Vanære af den; og saa sterkt optog dette de to Frænder, at de hverken fik sove eller spise, fordi alle Høvdingerne negtede at støtte dem med Folk, endog de, som de helst havde ventet sig Hjælp af.

8

Det var en Morgen, at gamle Torbjørn vaagnede. Han vækker Saam og beder ham staa op: "For jeg kan ikke sove," sagde han. Saam staar op og klæder sig paa. De gaar ud og ned til Øksaras nedenfor Broen. Der vasker de sig. Torbjørn sagde til Saam: "Det er mit Raad, at du lader vore Heste bringe frem, og at vi giver os paa Hjemveien; det er nu let at se, at der ikke bliver andet end Vanære for os." Saam svarer; ."Det er tilpas, eftersom du endelig vilde have Strid med Ravnkel og ikke tage imod Vilkaar, som mangen anden, som havde en Slegtning at hevne, gjerne havde taget; du bebreidede baade mig og alle dem, gom ikke har villet gaa med dig i denne Sag, Mangel paa Mod; men nu vil jeg ikke give tabt førend der ikke længer er nogen Udsigt til, at jeg kan udrette noget."

Dette gik saa ind paa Torbjørn, at han græd. Da aer de vestenfor Aaen, et Stykke nedenfor der, hvor de sad, at fem Mand gik sammen ud af en Bod. Den, som anførte dem og gik først, var en høi, men ikke sterkbygget Mand i løvgrøn Kjortel, og han havdo et prægtigt Sverd i Haanden. Det var en Mand med regelmæssige Træk og et vakkert Udseende, rødmusset samt med et stort, lysebrunt Haar. Denne Mand var lef at kjende; thi han havde en lys Lok i Haaret paa venstre Side. Saam sagde: "Lad os staa

op og gaa vestover paa den anden Side af Elven og møde disse Mænd." De gaar nu langs Aaen, og den Mand, som gik i Spidsen, hilste dem først og spurgte, hvem de var; men de fortalte ham det. Saam spurgte denne Mand om hans Navn; men han kaldte sig Torkel og sagde, at han var Søn af Tjostar. Saam spurgte, hvorfra hans Slegt var, eller hvor han havde hjemme. Han sagde, at han var Vestfjording af Oprindelse og havde hjemme i Torskefjord. Saam sagde: "Er du God-ordsmand"" Han svarede, at det var langtfra. "Er du da Bonde"" spurgte Saam. Han svarede, at han ikke var det. Saam sagde: "Hvad Slags Mand er du da"" Han svarer: "Jeg er en Løskarl; jeg kom hid forrige Sommer; jeg har været udenlands i syv Vintre og har reist ud til Miklagard og er haandgangen Mand hos Miklagards-Kongen; men nu opholder jeg mig hos en Bror af mig, som heder Torgeir." "Er han Godordsmand"" siger Saam. Torkel svarer: "Vist or han Godordsmand ved Torskefjord og over flere Egne ved Vestfjordene." "Er han her paa Tinget"" siger Saam. "Her er han vist," siger Torkel. "Hvor mange Mand har han"" siger Saam. "Han har sytti," siger Torkel. "Er I flere Brødre"" siger Saam. "Der er endnu en tredje," siger Torkel. "Hvem er han"" siger Saam. "Han heder Tormod," siger Torkel, "og han bor i Gardar paa Aalptanes" han er gift med Tordis, Datter af Torolf Skalla-grimsson paa Borg." "Vil du give os nogen Hjælp "" siger Saam. "Hvad trænger I"" siger Torkel. "Høvdingernes Magt og Bistand," siger Saam; "thi vi har en Sag at føro mod Ravnkel Gode angaaende Drabet paa Einar Torbjørnssøn;. men vi kan haabe at faa vor Sag fremmet, naar vi faar Hjælp af dig." Torkel svarer: "Det er som jeg sagde: jeg er ikke Godordsmand." "Hvorfor er du bleven saa tilsidesat," siger Saam, "da du jo er Høvdingsøn ligesaavel som dine andre Brødre"" Torkel svarer: "Jeg sagde ikke, at jeg ikke eier det; men jeg overgav mit Godord til min Broder Torgeir, før jeg for udenlands, siden har jeg ikke taget det tilbage, fordi jeg synes, det er i gode Hænder, saalænge han passer det; gaa I og søg ham op og bed ham tage sig af Sagen; han er en kraftig Kar og en brav og gjæv Mand i et og alt. Han er ung og ærelysten; hos slige Mænd kan man helst vente at faa Hjælp." Saam siger: "Hoa ham vil vi ikke opnaa noget, medmindre du taler vor Sag." Torkel siger "Det vil jeg love heller at være med ond mod oder, fordi jeg synes, der er god Grund til at føre Eftermaal efter nær Frænde. Gaa nu til hans Bo og gaa ind i den; Mændene ligger og sover; I vil se, at der tvers over Boden staar to Senge, og i den ene har jeg ligget; men i den anden hviler min Broder Torgeir; han har havde en stor Byld paa Foden, siden han kom paa Tinget, og derfor har han sovet lidet om Nætterne; men nu gik der Hul paa Foden inat, og Vaagmoren er kommet ud, og siden har han sovet, og han har strakt Poden udenfor Sengklæderne frem paa Podbrettet paa Grund af den sterke Hede, som er i Poden. Den gamle Mand der kan gaa først ind over Boden; han ser mig baade alderdomssvag og naarsynt ud; "naar du, Mand," siger Torkel, "kommer til Sengen; skal du snuble dygtig og falde paa Podbrettet og tag saa i den Taa, som er ombunden, og ryk den til dig og se, hvordan han tager det." Saam sagde: "Dit Raad er vist velment; men ikke synes mig dette heldigt." Torkel svarer: "Enten faar I gjore, som jeg siger, eller ogsaa lade være at bede mig om Raad." Saam sagde: "Saa skal det være, som du raader til." Torkel sagde, at han vilde komme bagofter; "thi jeg venter paa mine Mænd."

9

Saam og Torbjørn kommer ind i Boden; der sover alle Mand. De saa straks, hvor Torgoir laa. Den gamle Torbjørn gik foran og var meget usto i Gangen; men da han kom til Sengen, saa faldt han paa Podbrettet og greb i den Taa, som var syg, og rykkede den til sig. Torgeir vaagned derved. Han sprang op i Sengen og spurgte, hvem der for saa uvorent og traadte paa Fødderne til Folk, som var syge for. Saam og Torbjørn sagde ikke et Ord. Da kom Torkel farende ind i Boden og sagde til sin Broder Torgeir: "Vær ikke saa hastig og sint for dette, Frænde; thi dette vil ikke gjøre dig nogen Skade; mange kommer til at gjøre Fortræd imod sin Vilje, og mangen hænder det, at han ikke ser sig rigtig for, naar han er tung tilsinds. Det maa holdes dig tilgode, Frænde, at du er saar om din Fod, eftersom du har havt meget ondt i den; det føler du tungest. Men det kan ogsaa være, at det ikke er mindre saart for den gamle Mand at miste sin Søn og ingen Boder faa og selv mangle alt; det føler han nu tungest; og det er rimeligt, at en Mand, som har meget at tænke paa, ikke passer saa vel paa alting." Torgeir

svarer: "Det tænkte jeg ikke, at han skulde give mig Skylden derfor; thi ikke har jeg dræbt hans Søn, og han kan derfor ikke hevne dette paa mig." "Ikke vilde han hevne dette paa dig," siger Torkel; "men han gjorde værre mod dig, end han selv vilde, og hans svage Syn var Aarsagen; men af dig ventede han sig nogen Støtte. Det er en brav Mands Pligt at hjælpe en gammel trængende Mand. Naar han reiser Eftermaal efter sin Søn, saa er det en Nødvendighed for ham, og det sker ikke af Begjærlighed; men nu undslaar alle Høvdingerne sig for at yde ham Bistand, og deri viser de lidet Ædelmod." Torgeir sagde: "Hvem er det, disse Folk har Sag med"" Torkel svarer: "Ravnkel Gode har dræbt Torbjørns Søn uden Aarsag. Han begaar den ene Udaad efter den anden og vil ikke give nogen Mand Opreisning derfor." Torgeir sagde: "Det gaar mig som de andre, at jeg ved ikke, jeg har noget godt at lønne denne Mand for, saa at jeg derfor skulde begynde Strid med Ravnkel. Jeg synes, det har gaaet saa hver Sommer med de Mænd, som har havt Sag at føre mod ham, at de fleste af dem har høstet liden eller ingen Ære, før der blev Ende paa det, og jeg har altid seet bare en og samme Udgang. Derfor tænker jeg, de fleste Mænd vil nødig til, naar det ikke er nødvendigt for dem." Torkel svarer: "Det kan være, det gik mig saa, om jeg var Høvding, at det vilde tykkes mig ilde, om jeg kom i Strid med Ravnkel; men nu synes jeg ikke saa, fordi jeg helst vil give mig i Kast med den, som ydmyger alle andre; og det tænker jeg, at jeg eller en anden Høvding, som fik Bugt med Ravnkel, vilde vinde meget større Anseelse; men den vil ikke formindskes, om det ikke gik dig bedre end andre; thi jeg kan bære, hvad der overgaarmangeandre", og desuden: "den, som vover, vinder jevnlig". "Jeg ser," siger Torgeir, "hvordan det er fat; du vil hjælpe disse Mænd. Nu vil jeg overgive til dig vort Godord og vor Høvdingemagt, og saa kan du have det, som jeg har havt før; men bagefter skal vi begge have lige Del deri. Ogsaa faar du nu yde dem den Hjælp, du vil." "Saa synes mig," siger Torkel, "at vort Godord er bedst faren, jo længere du beholder det; jeg under ingen saa godt at have det som dig; thi du overgaar os andre Brødre i mange Henseender; men jeg er i Øioblikkei ikko bestemt paa, hvad jeg vil tage mig til. Men du ved det, Frænde, at jeg ikke har blandet mig i noget, siden jeg kom til Island; nu faar jeg se, hvor meget mine Raad gjælder; jeg har nu sagt, hvad jeg vil for denne Gang. Det kan være, at Torkel kommer til Folk, som skatter hans Ord høiere." Torgeir svarer: "Jeg ser nu, hvordan det forholder sig, Frænde! Du er misfornøiet; men saa ønsker jeg ikke, at det skal være, og nu skal vi følge disse Mænd, hvordan det end gaar, hvis du saa vil," Torkel sagde: "Jeg beder kun om det ene, og jeg tror, det er bedst, at mit Ønske bliver opfyldt." "Hvad kan disse Mænd selv gjøre til Fremme for sin Sag"" spørger Torgeir. "Saa er det, som jeg sagde dig idag," svarer Saam, "at vi trænger Støtte af Høvdingerne; men jeg paatagor mig Sagførselen." Torgeir sagde ham da, at det var bra; "og nu gjælder det altsaa at forberede Sagen med størst mulig Indsigt. Men jeg formoder, Torkel ønsker, at I besøger ham, førend Retten blivør sat. I vil da faa et af to for eders Stræv, enten nogen Trøst eller ogsaa Sorg og Bedrøvelse og endda mere Ydmygelse end før. Gaa nu hjem og vær ved godt Mod; thi det trænges, om I skal stride med Ravnkel, at I holder Modet oppe on Tid; men sig ikke til nogen, at vi har lovet eder Hjælp." Derpaa gaar de hjem til sin Bod, og de var saa lystige, som om de havde havt en Rus. Alle Folk undrede sig over, hvorfor de saafort havde skiftet Stemning, efter-som de var saa nedslaaede, da de gik hjemmefra.

10

Nu holdt de sig i Ro, indtil Retten blev sat. Da tilsiger Saam sine Mænd og gaar til Lovbjerget; der var Rettens Sæde. Saam gik da djervt frem for Retten. Han begyndte straks at nævne op Vidner og søgte som en duelig Sagfører sin Sag mod Ravnkel rigtig efter Landets Lov uden at bogne Feil. Dernæst kom Tjostarsonnerne med en stor Skare Mænd; alle Folk fra Vestkanten af Landet tog deres Parti, og det viste sig, at Tjostarsonnerne var vennesæle Mænd. Saam endte sin Tale i Retten og opfordrede Ravnkel til at komme med sit Forsvar, medmindre der var nogen anden Mand tilstede, som paa rigtig og lovlig Vis vilde føre Forsvaret for ham. Saams Tale vandt meget Bifald, og man spurgte, om ingen skulde tage til Gjenmæle paa Ravnkels Side. Nogle Mænd løb til hans Bod og fortalte ham, hvordan Sagen stod. Han satte sig straks i Bevægelse, samlede sine Mænd og gik til Retten; han antog, at

Modparten var svag,, og han vilde gjøre Smaafolk kjede af at føre Sager imod ham. Det var hans Agt at sprænge Retten for Saam og tvinge ham til at opgive Sagen med Skam. Men han fik nu ingen Anledning til det; der var i Forveien en saadan Masse Mennesker, at Ravnkel ikke kunde komme til nogetsteds, og han blev med stor Voldsomhed drevet bort, saa han ikke kunde høre hvad de sagde, som sagsøgte ham; derfor blev det umuligt for ham at føre lovligt Forsvar for sig. Men Saam førte sin Sag paa fuldt lovlig Vis, indtil Ravnkel blev dømt til Skoggangsmand paa dette Ting. Ravnkel gaar straks til sin Bod og lod tage sin Hest og red bort fra Tinget meget misfornøiet med Udfaldet af sin Sag: thi saaledes var det aldrig gaaet ham før. Han rider da østover Lyng-dalshoien og videre til Sida, og han stanser ikke, førend han kommer hjem til Ravnkelsdal. Han holder til paa Adalbol og lader, som om intet er hændt. Men Saam bliver igjen paa Tinget og gik meget kaut omkring, Mange Mænd syntes, at det var bra, at det var gaaet saa, at Ravnkel havde faaet en Knæk, og de mindedes nu, at han havde vært uretfærdig mod mange.

11

Saam bier, til Tinget hæves. Folk ruster sig derpaa til Hjemreisen. Saam takker de to Brødre for Hjælpen; men Torgeir spurgte ham smilende, hvordan han syntes, det gik. Han erklærede sig vel fornøiet dermed. Torgeir sagde: "Mener du nu, at du er kommet længere end før"" Saam sagde: "Jeg synes, at Ravnkel har lidt en stor Beskjæmmelse, som sent vil glemmes, og det er jevngodt med en stor Sum Penge." Torgeir sagde: "Ikke er Manden fuldt fredløs, saalænge der ikke or holdt Feraansdom, og det maa ske paa hans Hjemsted; det skal gjøres 14 Nætter efter Vaaben-taget." "Og jeg tænkor," siger Torgeir, "at Ravnkel er reist og agter at blive siddende paa Adalbol; jeg formoder, at han vil beholde sin Hovdingemagt uden at bryde sig om eder. men du tænker vel at ride hjem og sidde paa din Gaard, om du ellers kan faa Lov dertil. Jeg antager, at din Sag nu synes dig at staa saa, at du kalder ham Skoggangsmand; men den samme Skræk tror jeg, at Ravnkel vil være for eder andre nu, som han før har været; bare du bliver nødt til at bukke dig endda dybere." "Aldrig renser jeg det," siger Saam. "Du er en kjæk Kar," siger Torgeir, "og jeg tror ikke, min Frænde Torkel vil forlade dig paa Halvveien. Han vil følge dig, til Sagen med Ravnkel er ordnet, og du siden kan leve trygt. I kan ogsaa mene, at vi or de nærmeste til at følge eder, siden vi før har taget mest i. For denne Gang skal vi være med dig til Østfjorden. Men ved du nogen Vei til Østfjorden, som ikke er Alfaaveii"" Saam sagde, at han vilde reise tilbage den samme Vei, som han var kommet østenfra, og han var nu meget fornøiet. Torgeir valgte sig ud Ledsagere og tog med 40 Mand. Saam havde ogsaa 40 Mand. Dette Mandskab vår vel rustet baade med Vaaben og Heste. Derefter rider de alle samme Vei, indtil de ved Daggry kommer til Jøkelsdal; de rider paa Broen over Elven, og dette var den Morgen, da Feraansdom skulde holdes. Da spørger Torgeir, hvordan de bedst skulde komme uventet. Saam sagde, at han vidste Raad for det. Han bøier straks af fra Veien opover Fjelryggen mellem Ravnkelsdal og Jøkelsdal og følger den saa længe, til de kommer hen under det Fjeld, som ligger ret op for Husene paa Adalbol. Der gik græsbevoksede Geilor op i Heien; men ned i Dalen gik der en brat bakke udfor, og lige nedenfor den stod Gaarden. Der steg Saam af Heston og sagde: "Nu slipper vi Heatene løs, og tyve Mand passer dem; men vi seksti Mand skal løbe from til Gaarden, og jeg tror ikke, vi vil finde mange Folk paa Benene." De gjorde nu saa, og dette Sted heder nu siden Tostegeile. det gik fort nedover mod Gaardon. Det var over sodvanlig Tid til at staa op; men Folket laa der endnu her. De sprængte Døren med en Tømmerstok og styrtede ind. Ravnkel laa i sin Seng. De griber ham og alle hans vaabonføre Hjemmemænd; Kvinder og Børn blev jagede ind i et andet Rum. Paa Tunet stod et Stabur. Derfra lagde de en Klædestang henover mod Skaalevæggen, og sa leder de Ravnkel og hans Mænd. Han bed store Bøder for sig og sine Folk men da det ikke hjalp, bad han om Livet for sine Mænd. "Thi de har ikke gjort eder nogen Fortræd; men det er ikke farligt, om I dræber mig; jeg skal ikke sige noget imod det; men Mishandling beder jeg mig fritaget for; I vil heller ikko have nogen Bro deraf." Torkel sagde: "Det har vi hørt, at du har været lidet føielig mod dine Uvenner, og det or godt, at du faar føle det selv idag."

Derpaa tager de Ravnkel og hans Mænd og bagbinder Hænderne paa dem. Saa brød de op Staburet og tog Reb ned fra Krogen; siden skjærer de med sine Knive Hul i deres Haser og trækkor Robet igjennem og kaster det over Stangen og binder dem saa sammen alle otte. Da sagde Torgeir; "Nu or det gaaet saa mod dig, Ravnkel, som du fortjener; det havde du vist aldrig ventet, at du skulde faa saadan Skam af nogen Mand, som der nu or overgaaet dig, men hvad vil du nu helst gjøro, Torkel, enten sidde her og passe Ravnkel og hans Folk eller gaa med Saam i den lovbestemte Pileskuds-Afstand fra Gaarden og holdt Feraansdom paa on eller anden stenet Bakke, hvor der hverken er Ager eller Eng"" (Dette skulde man gjøre, naar Solen var ret i Syd.) Torkel svarer: "Jeg vil sidde her hos Ravnkel; det tykkes mig mindst slrævsomt." Torgoir og Saam gik da og holdt Feraansdom. Derpaa gaar de hjem og tager Ravnkel og hans Mænd ned og sætter dem nede paa Tunet; og nu var deros Øjne underløbne med Blod. Da sagde Torgeir til Saam, at han kunde gjøre med Ravnkel, som han vilde; "thi nu synes jeg, at han er let at haandtere." Saam svarer: "To Vilkaar vil jeg byde dig, Ravnkel; det ene or, at vi skal føre dig og de af dine Mænd, som jeg bestemmer, ud af Gaardon og dræbe eder; eftersom du har on stor Familie at forsørge, saa vil jeg deg tillade dig at drago Omsorg for den. Men hvis du vil beholde dit Liv, saa skal du faa fare bort fra Adalbol med alt dit Folk og kun tage med dig saa meget Gods, som jeg tildeler dig, og det vil blive temmelig lidet; men jeg skal have dette Bosted og hel Godordet; du skal aldrig gjøre Krav paa det og heller ikke dine Arvinger; og aldrig skal du komme nærmere end østenfor Fljotsdalshered; og hvis du vælger dette Vilkaar, faar du veksle Haandslag mod mig." Ravnkel sagde: "Mange vilde foretrække en hurtig Død for slig en Forsmædelse; men mig gaar det som mangen anden, at Livet vil jeg vælge, hvis dertil er Leilighed, Jeg gjør det mest for mine Sønners Skyld; thi ussel vil deres Lod blive, om jeg nu falder fra." Da bliver Ravnkel og hans Mænd tagne og løste, og Ravnkel overgiver Saam Selvdømme. Saam tildelte Ravnkel saa meget Gods, som han fandt for godt, og det var meget lidt. Sit Spyd fik Ravnkel med sig, men ikke flere Vaaben. Samme Dag drog han bort fra Adalbol med alt sit Folk. Torkel sagde da til Saam: "Ikke ved jeg, hvorfor du gjør detto; du vil selv komme til at angre mest paa, at du skjænker Ravnkel Livet." Saam sagde, at det fik da saa være.

Ravnkel flyttede nu sit hjem østerud over Fljotsdalshered og tvers over Fljotsdal paa østre Side af Lagarfljot, Ved Enden af Vandet stod en liden Gaard, som hed Lokhylla. Dette Grundstykke kjøbte Ravnkel paa Borg; thi han eiede nu ikke mere, end han trængte til Bohave.

Folk talte meget om, hvorledes Ravnkels Overmod var bøiet, og mange tænkte nu paa det gamlo Ord, at "kort er Overmods Alder.".

Der var meget Skogland og store Vidder, men smaat med Huse, og derfor fik Ravnkel kjøbe Jorden for en billig Pris. Men han sparede ikke paa Umagen og huggede i Skogen; thi den var stor, og han byggede der en ansolig Gaard, som siden heder Ravnkelstad. Don hav siden altid været holdt for en god Gaard. Ravnkel boede meget ubekvemt der de første Halvaar. Stort Udbytte havde han af Fiskeri. Han gik selv meget i Arbeido, mens Gaardon blev bygget Ravnkel opdrættede Kalve og Kid om Vinteren det første Aar, og han stelte dem saa godt, at næsten alt blev Hive, som han satte paa. Man kunde næsten sige, at der var to Hoveder paa hvert Dyr. Den samme Sommer var der rigt Fiske i Lagarfljot. Derved blev det lettere at borge sig for Heredets Folk; og saaledes blev det ved hver Sommer siden.

12

Saam tog Bolig paa Adalbol, og han holdt et prægtigt Gjestobud og bød der alle de Mænd, som havde været Ravnkels Tingmænd. Saam tilbød at være deres Høvding i Ravnkels Sted; Mændene svarede ja dertil, men tænkte dog ymse om det. Tjostarsønnerne raadede ham til at være vonlig, gavmild og hjælpsom med sine Mænd og staa dem bi, som trængte det; "og da er de ikke Mænd, hvis de ikke følger dig overalt, hvor du behøver dem; men vi raader dig saaledes, fordi vi gjerne vilde, at alt skulde

gaa dig vel, da vi holder dig for on kjæk Mand. Tag dig nu vel iagt og vær var om dig; thi det er vanskeligt at borge dig med Onde. Tjostarsønnerne sendte Folk efter Freyfaske og Hopperne og sagde, at de vilde se disse prægtige Dyr, som der gik saa stort Ord af. Hestene blev da bragt hjem; Brødrene betragter dem. Torgeir sagde: "Jeg mener, at disse Heste trænges til Gaardsbruget; det er mit Raad, at de faar arbeide saa meget, de kan, til Nytte for Folk, saalænge til de ikke kan leve længere paa Grund af Alderdom men denne Hingst tror jeg ikke er bedre end andre Heste, snarere værre, forsaavidt som den har været Aarsag til meget Ondt. Jeg vil ikke, at den skal blive Skyld i flere Drab, end den hår været; nu kan det være billigt, at han faar den, som eier den." De leder nu Hesten nedover Volden; nede ved Elven er der en Bjerghammer og nedenfor den en dyb Hel; de leder Hesten frem paa denne Hammer. Tjostarsønnerne drog en Sæk over Hovedet paa Hesten og tog derpaa lange Stænger og drov den frem med dem; de havde bundet on Sten om Halsen paa den; og saaledes dræbte de Hesten. Der heder det siden Freyfaksehammer.

Længere op stod det Gudehus, som Ravnkel havde eiot; Torkel gik derhen. Han lad alle Gudebillederne plyndre; derefter lad han sætte Ild paa Gildehuset og brændte altsammen. Siden drager Gjæsterne bort. Saam giver de to Brødre prægtige Gaver, og de lover hverandre varmt Venskab og skilles som vigtig gode Venner.

Brødrene rider nu bene Veien vestover til Fjordene og kommer hjem til Torskefjord med Hæder. Saam lod Torbjørn bosætte sig i Leikskaalar; der skulde han holde Hus; men Saams Kone flyttede med ham til Adalbol, og der boede Saam en Tid.

13

Ravnkel spurgte i Øst i Fljotsdal, at Tjostarsonnerne havde dræbt Freyfakse og brændt Templet. Da siger Ravnkel: "Jeg mener, det er en Taabelighed at tro paa Guder," og han sagde, at han aldrig mere vilde tro paa Guder, og det holdt han siden, han blottede aldrig.

Ravnkel sad paa Ravnkelstad og samlede sig Gods. Han blev meget anseet i Bygden, saa at hver Mand vilde baade sidde og staa, som han vilde. Paa den Tid kom der som oftest Skibe fra Norge til Island. De fleste Nybyggere slog sig ned i Heredet i Ravnkels Dage, Ingen kunde sidde i Fred og Ro, uden han var kommet overens med Ravnkel; de maatte ogsaa alle love ham sin Bistand, og han tilsagde dem sin Beskyttelse. Han lagde under sig alt Landet paa Østsiden af Lagarfljot. Dette Tinglag blev snart meget storre og folkerigere end det, han før havde havt. det gik op forbi Skridudal og hele Veien opover langs Lagarfljot. Det var nu sket en Forandring med hans Sind, Manden var meget vennesælere end før; han var den samme, forsaavidt som han var hjælpsom og vilde føre et stort Hus; men han var nu i det hele en langt mere medgjørlig og omgjængelig Mand end han havde været. Saam og Ravnkel mødtes ofte i Forsamlinger; men de talte aldrig om sit gamle Mellemværende. Saaledes gik seks Vintre. Saam var vennesæl blandt sine Tingmænd; thi han var omgjængelig, fredsommelig og flink til at give Raad, og han glemte ikke det som Brødrene havde sagt ham. Saam var meget pragtlysten.

14

Det er fortalt, at der kom et Skib ind fra Havet til Reydarfjord, og Styresman i var Eyvind Bjarnessøn. Han havde været udenlands i syv Vintre. Eyvind havde taget sig svært op og var blevet en rask og dygtig Mand. Han fik snart høre de Begivenheder, som havde fundet Sted, men udtalte sig lidet derom; han var on tilbageholden Mand.

Straks Saam erfarer hans komme, rider han til Skibet; det var et meget glædeligt Møde imellem de to Brødre. Saam byder ham vestover til sig, og Eyvind modtager gjerne Indbydelsen og beder Saam ride hjem i Forveien og sende Heste til at tage hans Varer. Han sætter nu op sit Skib og fæster det. Saam gjor nu som sagt: han reiser hjem og sender Heste imod Eyvind. Da Eyvind havde taget op sine Varer, gav hen sig ivei til Ravnkelsdalen; han følger Reydarfjorden indover. De reiser fem i Følge og desuden som sjette Mand Eyvinds Skosvend. Han var Islænding af Æt og beslægtet med Eyvind. Eyvind havde fundet denne Mand i den yderste Armod og havde taget ham med sig udenlands og holdt ham som sig selv. Dette Træk af Eyvind var bleven bekjendt, og det var almindelig Tale, at faa var hans Lige. De red op paa Torsdalsheien og drev foran sig seksten Kløvheste. Der var to af Saams Huskarle, men tre Handelsmænd. Alle havde de prægtige Klæder og straalende Skjolde. De red tvers over Skridudal og over Halsen over til et Sted i Fljotsdal, som heder Bulungarvoldene og ned paa Gilsaaøren; Elven rinder østenfra ud i Lagerfljot mellem Hallormstad og Ravnkelstad. De rider nu opover langs Lagarfljot nedenfor Sletten ved Ravnkelstad, rundt omkring Enden af Vandet og satte over Jøkelsaaen ved Skaalavad. Det var da midt imellem Daggry og Frokosttid. Ved Vandet sad en Tjenestekvinde og vaskede Lerred; hun saa Mændene ride; dette Fruentimmer soper nu sammen Lerredet og springer hjem; hun kaster Lerredet ned ude ved Vedlunden og springer ind. Ravnkel var da ikke staaet op. Familien laa i Stuen, men Arbeidsfolkone var gaaet til Arbeidet; dette var i Hoaannen. Fruentimmeret tog til Orde, da hun kom ind: "Det sandes gjerne det gamle Ord, at ussel bliver en, naar en ældes; den Ære bliver liden, som tidlig vindes, naar en siden lægger sig skammelig paa Ladsiden og ikke magter at skafte sig Ret, og det er at undres over, at sligt hænder en Mand, som har været til noget. Nu er det anderledes med dem, som vokser op hos sine Fædre, og som I ikke synes er stort værd imod eder selv; naar de bliver voksne, farer de fra Land til Land og vinder Hæder, hvor de færdes, og saa kommer de herud og vil være gjævere end selve Høvdingerne. Eyvind Bjarnessøn red nu hid over Elven ved Skaalavad og havde saa fagert et Skjold, at det lyste af det. Han er saa gjæv en Mand, at i ham vilde der være Hevn." Tjenestekvinden lader Munden løbe flittig. Ravnkel letter paa sig og svarer: "Det kan være, du har Ret i meget af, hvad du siger; ikke for det, at det er pent sagt af dig. Men det er nu godt, at du faar mere at gjøre. Gaa straks sydover til Vidivold efter Halstenssønnerne Sigvat og Snorre; bed dem skynde sig her til mig med alle sine vaabenføre Mænd." En anden Tjenestepige sender han til Rolfstad efter Rolfssønnerne Tord og Halle og de vaabenføre Mænd, som fandtes der; begge de to var gjæve og dygtige Mænd. Ravnkel sendte ogsaa Bud ofter sine Huskarle. Alt i alt blev de atten Mand; de væbnede sig godt. De rider over Elven paa samme Sted som de forrige.

15

Eyvind og hans Mænd var nu komne op paa Heien; Eyvind red saa langt vestover, til han kom midt paa Heien. Der kaldtes det Bessegaderne. Der er Blødmyr, og det er, som om man vilde ride i bare Mudder, og det gik ofte til Knæs eller midt paa Læggen, stundem under Bugen paa Hestene; men under er det haardt som Sten. Længere Vest er der en vid Lavamark, og da de kom paa den, saa Svenden sig tilbage og sagde til Eyvind: "Der kommer ikke mindre end atten Mand ridende efter os; en stor Mand i blaa Klæder sidder paa Hesteryggen og synes mig meget lig Ravnkel Gode; deg har jeg ikke seet ham paa længe." Eyvind svarer: "Hvad rager det os" Jog ved ikke, jeg har noget at frygte af Ravnkels Ridt; jeg har ikke gjort ham noget imod. Han har vel Erende vestover i Dalen til sine Venner." Svenden svarer. "Det bæres mig for, at han vil træffe dig." "Ikke ved jeg," siger Eyvind, "at han og min Broder Saam har havt noget udestaaende med hinanden, siden de blev forligte." Svenden svarer: "Det vilde jeg, at du skulde ride unda vestover til Dalen; der vil du være i Sikkerhed. Jeg kjender Ravnkels Sindelag; han vil ikke gjøre os noget ondt, hvis han ikke faar fat i dig; alt er borget, naar du er det; da gjor han ingen Fangst, og det siger intet, hvordan det gaar med os." Eyvind sagde, at han ikke vilde være saa snar til at ride af Veien; "thi jeg ved ikke, hvad det er for Folk; mangen Mand vilde finde det latterligt, om jeg rendte af Veien uden at se nøiere efter." De rider nu vestover ned ad Lavamarken. Saa træffer de paa enanden Myr, som heder Oksamyr; den er meget græsgroet; men paa

flere Steder er der Blødlænde, saa det er ’næsten ufremkommeligt. Derfor var det, at gamle Halfred havde taget den øvre Vei,skjønt den var længere. Eyvind rider vestpaa Myren; Hestene sank da dybt nedi for dem, og det gik sinaat med at komme frem. De andre, som red uden Oppakning, kom fort efter. Ravnkel og hans Mænd rider nu ind paa Myren. Eyvind med Følge er da kommet ud af Myren, og de faar nu se Ravnkel og begge hans Sønner. De andre bad da Eyvind ride undaf "Det er nu forbi med alle ufarbare Punkter, og du kan na Adalbol, modens Myren or imellem." Eyvind svarer: "Ikke vil jeg flygte unda for Mænd, som jeg ikke har gjort nogen Fortræd." De rider da op paa Halsen. Der or nogle Fjeldknauser. Paa Halsen ved Foden af en Knaus er der en Sandbakke som skraaner brat af til alle Sider. Eyvind rider derhen og stiger af. Hesten for at vente paa Ravnkel. Eyvind sagde da: "Nu faar vi snart vide deres Erende." Derefter gaar de op paa Bakken og bryder op noget Sten. Ravnkel dreier da af fra Veien og hen til Sandbakken; han sagde ikke et Ord til Eyvind, men gjorde straks Angreb. Eyvind vergede sig vol og mandig. Eyvinds Skosvend mente ikke at have Kræfter nok til at slaas; han tog sin Hest og red vestover Halsen til Adalbol og siger Saam, hvad der var paa færde. Saam satte sig straks i Bevægelse og sendte Bud efter Folk og fik i alt tyve Mand; dette Mandskab var vel rustet. Saam rider østover til det Sted paa Heien, hvor Valpladsen havde været. Da var Rollerne byttede. Ravnkel red da østover fra sit Verk; Eyvind var falden med alle sine Mænd. Det første, Saam gjorde, var at se efter, om der var Liv i hans Broder; men det var forsvarligt gjort; de havde ladet Livet alle fem. Der var ogsaa faldet tolv Mand af Ravnkels Folk; men seks red bort. Saam gjorde ikke lang Stans der; han og hans Mænd red straks efter Ravnkel og hans Følge. Disse red nu unda, saa fort de kunde; men deres Heste var trætte. Da sagde Saam: "Naa dem kan vi; thi de har trætte Heste, men alle vore er udhvilte; men det vil knibe, om vi naar dem, før de kommer af Heien." Da var Ravnkel kommen østover til Oksamyr. Begge Parter rider nu, helt til Saam kommer paa Kanten af Heien; da saa han, at Ravnkel var kommet langt ned i Bakken. Saam ser, han vilde kunne komme sig unda ned i Herodet; han sagde da: "Her faar vi vende om; thi her vil Ravnkel have det let for at samle Folk." Han kommer der, hvor Eyvind laa, og kaster Haug op over ham og hans Ledsagere. Der heder det nu Eyvindstorva, Eyvindsfjold og Ey-vindsdal.

16

Saam bringer dorpaa Varerne hjem til Adalbol. Og da han kom hjem, sondte han Bud til alle sine Tingmænd, at de skulde komme did om Morgenen før Frokosttid; han agtede sig da østover Heien. "Vor Færd faar blive, som den kan." Om Aftenen gaar Saam tilsengs; der var da kommet fuldt af Folk. Ravnkel red hjem og fortalte, hvad der var hændt. Han faar sig Mad, og derefter samler han Folk om sig, saa han har sytti Mand, og rider med dette Mandskab bort over Heien og kommer uventet til Adalbol og griber Saam paa Sengen og leder ham ud. Ravnkel sagde da: "Nu staar din Sag saa, som du for en liden Tid siden vilde have fundet lidet troligt, at jeg har Raadighed over dit Liv. Jeg vil nu byde dig to Vilkaar; at blive dræbt, eller ogsaa, at jeg skal dømme og raade mellem os " Saam sagde, at han valgte Livet; men han ytrede og, at han troede, at begge Kaar blev haarde. Ravnkel sagde, at han kunde stole paa det; thi vi skylder dig Tak for sidst; men jeg skulde lade dig slippe med det halve, hvis du fortjente det. Du skal drage bort fra Adalbol ned til Leikskaalar og slaa dig ned i din Gaard der. Du kan tage mod dig det Gods, som Eyvind har eiet; du skal ikke bringe med herfra mere Eiendom end det du har bragt hid; " alt det skal du have med bort. Men jeg vil tage mit Godord og ligesaft min Gaard og Bosted; jeg ser, at der er blevet god Vekst paa mit Gods; men det skal ikke du nyde godt af. For din Broder Eyvind betaler jeg ingen Bøder, fordi du drev Eftermaalet efter din forrige Frænde paa en skammelig Maade. I har deg alligevel Bøder nok for eders Frænde Einar, eftersom du har havt min Høvdingemagt og Eiendom i seks Vintre; men ikke synes mig, at Drabet paa Eyvind er mere værdt end Mishandlingen af mig og mine Mænd. Du drev mig ud af Bygden; men jeg skal finde mig i, at du bliver siddende paa Leikskaalar;. og du kan have det godt, hvis du ikke til din egen Skade bliver overmodig. Min Undermand skal du være, saalænge vi begge er i live. Det kan du ogsaa lide paa, at jo mere ondt vi har os imellem, desto værre vil det gaa dig." Saam drager nu bort med sine Folk og ned

til Leikskaalar og bosætter sig der.

Nu sætter Ravnkel sine Mænd til Arbeide paa Adalbol; sin Søn Tore sætter han ned paa Ravnkelstad. Selv var han nu Gode over hele Egnen. Aasbjørn var hos sin Fader; thi han var den yngste.

17

Saam sad denne Vinter paa Leikskaalar; han var stille og tilbageholden. Mange merkede, at han ikke var tilfreds med sin Lod, Men ud paa Vinteren, da Dagene begyndte at længes, reiste Saam med en Ledsager og tre Heste over Broen og derfra over Mødrudalsheien og saa paa Færge over Jøkolsaa og til Myvatn, derfra over Fljotsheien og Ljosavatnakaret og stansede ikke, førend han kom Vest til Torskefjord; der blev han vel modtaget. Da var Torkel netop kommet udover fra en Reise; han havde været udenlands i fire Vintro. Saam var der en Uge og hvilede sig; derefter fortæller han dem sit Mellemværende med Ravnkel og beder dem om Bistand og Hjælp denno Gang ligesom, før. Nu var det Torgeir, som mest svarede for Brødrene. Han sagde, at de vilde holde sig udenfor: "Det er langt imellem os. Vi syntes, det ordnede sig godt for dig, før vi gik fra, saa at det havde været let for dig at holde dig. Det er nu gaaet paa den Maade, som jeg ventede, da du gav Ravnkel Livet, at det vil du mest faa angre paa. Vi opfordrede dig til at tage Livet af Ravnkel men du selv vildo raade. Det er nu let at se, hvad Forskjel der er i Forstand mellem eder, idet han lod dig sidde i Fred og først angreb dig, da han fik taget Livet af den gjæveste af eder Brødre. Vi kan ikke lade os drage med i din Vanskjæbne. Vi har ikke saa stor Lyst paa at stride med Ravnkel, at vi skulde gaa ind paa at sætte vor Anseelse paa Spil derved flere Gange. Men dig-vil vi byde hid under vor Beskyttelse med alt dit Husfolk, hvis du synes, det er mindre fortrædeligt, at være her end i Ravnkels Nærhed." Saam sagde, at han ikke vilde indlade sig derpaa; han vilde hjem og bad dem bytte Heste for sig; det blev straks gjort. Brødrene vilde give Saam gode Gaver; men han vilde ingen modtage og sagde at de var tvere Folk. Saam red siden med uforrettet Sag hjem til Leikskaalar og boede der til sin Alderdom; han fik aldrig Opreisning af Ravnkel, saalænge han levede. Men Ravnkel sad paa sin Gaard og beholdt sin Anseelse; han dode Sottdød, og hans Gravhaug ligger i Ravnkelsdal, lidt nedenfor Adalbol; meget Gods, alle hans Hærklæder og hans gode Spyd blev lagt i Haugen hos ham. Hans Sønner overtog Godordet efter ham. Tore boede paa Ravnkelstad og Aasbjørn paa Adalbol; de havde Godordet sammen, og begge holdtes for gjæve Mænd.

Her ender Fortællingen om Ravnkel.